

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania W.J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 maja 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt III AUa 184/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika odwołującego się o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego (z urzędu) według norm przypisanych,**
- 3. nie obciąża odwołującego się kosztami postępowania kasacyjnego organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie W.J. od decyzji z dnia 15 grudnia 2017 r. ZUS Oddział w Lublinie odmawiającej uchylenia decyzji z dnia 4 czerwca 2009 r. o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 15 lutego 2008 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością E. W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na to, że odwołujący nie przywołał żadnych

nowych okoliczności, ani nie przedstawił dowodów, które miałyby wpływ na decyzję ZUS wydaną w dniu 4 czerwca 2009 r. i mogły skutkować jej wzruszeniem. Nie było sporne w sprawie, że od 20 lutego 2008 r. wnioskodawca był jedynym wspólnikiem spółki, w okresie od 20 lutego 2008 r. do 6 lutego 2013 r. pełnił funkcję prezesa zarządu, natomiast od 22 maja 2012 r. - kuratora spółki. Działalność spółki nie została zawieszona. Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę materialną podlegania przez odwołującego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym stanowił przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 tej ustawy. Jednocześnie w przedmiotowej sprawie – jak wskazał Sąd I instancji - nie ma znaczenia, czy spółka faktycznie prowadzi działalność. Za dzień rozpoczęcia działalności - stosownie do treści art. 13 pkt 4 ww. ustawy - przyjąć należy dzień uzyskania statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a za dzień jej zaprzestania, dzień utraty tego statusu. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że nie można traktować W.J. - wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą i w konsekwencji odnosić do jego sytuacji zasad podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Okoliczność, że spółka nie prowadziła faktycznie działalności produkcyjnej, nie wyłączała obowiązku ubezpieczenia społecznego odwołującego jako jedynego wspólnika tej spółki. Sąd Okręgowy przyjął również, że nie ma znaczenia okoliczność, że na podstawie umowy z 14 marca 2018 r. wnioskodawca zbył jeden udział na rzecz Z.T.

Na skutek apelacji W.J. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 27 grudnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 27 stycznia 2022 r. oddalił apelację i zasądził na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie zwrot kosztów postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, przedstawiając logiczną argumentację prawną. Ustalenia sądu pierwszej instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podzielił i przyjął za własne. Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych nowych okoliczności czy dowodów, które

miałyby wpływ na decyzję ZUS z 4 czerwca 2009 r. i mogły skutkować jej wzruszeniem. Natomiast okoliczność przebywania w areszcie - i w rezultacie faktycznego nieprowadzenia wówczas działalności gospodarczej przez wnioskodawcę - była znana organowi jeszcze przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Sąd pierwszej instancji rozpoznając sprawę miał na uwadze takie okoliczności stanu faktycznego jak: skazanie skarżącego za przestępstwa, uniemożliwiające piastowanie przez niego funkcji w organach spółki, której był jednoosobowym wspólnikiem oraz brak aktywności spółki na rynku wobec niemożności działania wnioskodawcy na skutek skazania wyrokami karnymi. Sąd pierwszej instancji wyraźnie jednak wywiódł w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że okoliczności, że spółka E. Sp. z o.o. nie prowadziła faktycznie działalności produkcyjnej, zaś skarżący od dnia 17 kwietnia 2009 r., od dnia 28 kwietnia 2011 r., czy też od czerwca 2013 r. nie prowadził działalności gospodarczej - nie wyłączały ciążącego na nim obowiązku ubezpieczenia społecznego jako jedyne go wspólnika tej spółki. O ile bowiem podleganie ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą wiąże się nierozdzielnie z faktycznym jej prowadzeniem, to posiadanie statusu wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością już od momentu wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego rodzi obowiązek ubezpieczenia społecznego. Sąd Apelacyjny podzielił w pełni powyższe stanowisko. Poza tym wpis spółki do KRS i brak jej wykreślenia (mimo nieprowadzenia działalności gospodarczej przez spółkę) stanowi samodzielną podstawę podlegania ubezpieczeniom społecznym przez jednoosobowego wspólnika takiej spółki. W świetle powyższego zarzut naruszenia art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pozostawał niezasadny, gdyż przepis ten nie znajduje zastosowania do wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. W ocenie Sądu II instancji wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy i odpowiada prawu.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 2022 r. wniósł ubezpieczony zastępowany przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżając wyrok w całości i domagając się jego uchylenia w całości oraz zasądzenia od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych,

a także o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenie prawa materialnego:

1. przez niewłaściwe zastosowanie artykułu art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778). We wniosku z dnia 24 listopada 2017 r. skierowanym do ZUS Oddział w Lublinie, skarżący wystąpił o wydanie decyzji, o okresie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu statusu jednoosobowego wspólnika sp. z o.o. z uwzględnieniem okresu pozbawienia wolności - przebywania w areszcie śledczym - a nie o ustalenie na nowo zobowiązania ustalonego w decyzji ZUS O/Lublin z dnia 4.06.2009 r. na podstawie dowodów lub okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji. Wskazane naruszenie miało istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ Sąd I instancji stwierdzając brak przesłanek do zmiany decyzji na podstawie art. 83 a ust. 1 ustawy i systemie ubezpieczeń społecznych oddalił skargę, a Sąd II instancji z tych samych powodów apelację Skarżącego;
2. przez niezastosowanie art. 13 ust. 4 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 i art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778), w sytuacji, gdy w odwołaniu od decyzji Organu rentowego oraz w apelacji Skarżący podważał podleganie obowiązkowi w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego i obowiązkowi uiszczania składek na Fundusz Pracy w okresie od 28.04.2011 r. do „nadal”, w związku z czym rozstrzygnięcie kwestii istnienia lub nieistnienia tych obowiązków było objęte przedmiotem postępowaniach przed Sądami obu instancji, w których - z uwagi na ten przedmiot — powinny być zastosowane wymienione wyżej przepisy oraz na podstawie naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy tj. naruszeniu art. 378 § 1 k.p.c. (*in principio*) wskutek nierozpoznania zawartego w apelacji wniosku o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że Skarżący nie podlegał obowiązkowi w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego i obowiązkowi uiszczania składek na Fundusz Pracy w okresie od 28.04.2011r. do „nadal”, a zatem nie rozpoznanie sprawy w granicach

apelacji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie:

1. czy wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będący zarazem jedynym członkiem zarządu tej spółki, który utracił -na podstawie art. 18 § 2 Kodeksu spółek handlowych - prawo piastowania funkcji w zarządzie, wskutek czego spółka nie prowadziła działalności gospodarczej, odbywający karę pozbawienia wolności, jest objęty obowiązkiem w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu statusu jedynego wspólnika sp. z o.o. w okresie nieprowadzenia przez spółkę działalności z powodu braku zarządu;
2. czy zaprzestanie prowadzenia przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością działalności gospodarczej z powodu braku zarządu skutkuje ustaniem obowiązku podlegania przez jedynego wspólnika takiej spółki ubezpieczeniom społecznym;
3. czy o obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. przesądza sam status takiego wspólnika, czy też ze statusem tym musi być związana prawna oraz faktyczna możliwość wykonywania uprawnień przysługujących temu jednemu wspólnikowi sp. z o.o.;
4. czy w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 i art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778), art. 13 ust. 4 tej ustawy (w brzmieniu tego przepisu sprzed zmiany nadanej ustawą z dnia 24 czerwca 2021 r. /Dz.U. z 2021 r., poz. 1621/, która weszła w życie 18 września 2021 r.) miał zastosowanie do wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a jeżeli tak, to czy użyte w nim określenie o obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, można odnosić zarówno do wspólnika, jak i do spółki, a jeżeli tak to, jak należy interpretować ten „zapis”, w zależności od tego do kogo został odniesiony.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie

postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na rzecz ZUS O/Lublin kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w tym zakresie, ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie na rzecz ZUS O/Lublin kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Tymczasem w przedmiotowej skardze sam wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został w ogóle uzasadniony. Na etapie przedsądu rolą Sądu Najwyższego nie jest szczegółowe roztrząsanie podstaw kasacyjnych. Obowiązkiem strony jest przedstawienie przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi w taki sposób, aby oczywista trafność skargi kasacyjnej dla przeciętnego prawnika była niewątpliwa, z góry widoczna, bez konieczności głębszej analizy stosunku prawnego oraz bez sprawdzania i oceny dowodów. Wniosek Powódki warunków tych nie spełnia.

Przypomnieć należy, że skarga kasacyjna nie jest (kolejnym) środkiem

zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zatem zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Przypomnienie to ma znaczenie, gdyż zgłoszone przez Powódkę pytania o ustalenie koncentrują uwagę na stanie faktycznym i ocenie dowodów.

Zwrócić uwagę należy również na to, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179),

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek stromy skarżącej o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w zasadzie postawione w tym wniosku cztery pytania nie spełniają wyżej określonych kryteriów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że problematyka podlegania ubezpieczeniom społecznym przez wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – która zawarta jest w pytaniach strony skarżącej - była już wielokrotnie przedmiotem rozważań zarówno doktryny (zob. A. Tomanek, Status wspólnika spółki handlowej jako tytuł ubezpieczenia społecznego, PPIA 2020/120/665-678), jak i judykatury, która pozostaje zgodna co do tego, że szczególny tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym przyjęty w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oznacza, że obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest powiązany jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z (osobistym) prowadzeniem działalności gospodarczej (wyrok WSA w Szczecinie z dnia 7 kwietnia 2022 r., I SA/Sz 977/21, LEX nr 3354514).

Jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega zatem obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu określonego w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Z treści tego przepisu wynika jasno, że samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej. Sąd Najwyższy zajął

take stanowisko między innymi w wyrokach: z dnia 9 czerwca 2010 r., II UK 33/10 (LEX nr 598436); z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11 (OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225); z dnia 18 kwietnia 2013 r., II UK 227/12, OSNP 2014 nr 7, poz. 103); z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13 (LEX nr 1391783); 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, LEX nr 2347776; 20 sierpnia 2019 r., II UK 74/18, OSNP 2020 nr 7, poz. 73; 3 marca 2020 r., II UK 295/18 (niepublikowany) oraz z dnia 12 sierpnia 2020 r., I UK 337/19 (LEX nr 3054462) oraz w powołanym przez Sąd Apelacyjny w przedmiotowej sprawie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2021 r., sygn. akt I USKP 1/21.

Aprobując to stanowisko w pełni, Sąd Najwyższy stwierdza, że skoro w ustawie systemowej zachodzi wyraźne wydzielenie określonego kręgu wspólników jako podlegających ubezpieczeniom społecznym z uwagi na ich status w tych spółkach (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4) od innych osób prowadzących pozarolniczą działalność, do których należą wspólnicy spółek cywilnych prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1), to w konsekwencji tego jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu wynikającego z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. W świetle tego przepisu, samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej. Inaczej rzecz się przedstawia w przypadku wspólników spółek cywilnych, gdyż w odniesieniu do tej kategorii ubezpieczonych podleganie ubezpieczeniom społecznym zależy od osobistego prowadzenia przez wspólnika spółki cywilnej w tej spółce pozarolniczej działalności gospodarczej. W systemie ubezpieczeń społecznych wspólnik spółki cywilnej traktowany jest tak jak osoba prowadząca działalność gospodarczą i stąd jego ubezpieczenie zależy od osobistego prowadzenia takiej działalności (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z 25 listopada 2021 r., II USKP 39/21, OSNP 2023, nr 3, poz. 31).

Mając powyższe na względzie, zaprzestanie prowadzenia przez spółkę z o.o. działalności gospodarczej nie skutkuje ustaniem obowiązku podlegania przez

jedynego wspólnika takiej spółki ubezpieczeniom społecznym, co wynika wprost z brzmienia art. 13 ust. 4a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który precyzuje okresy podlegania ubezpieczeniom, gdzie wspólnicy jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają od dnia wpisania spółki do Krajowego Rejestru Sądowego albo od dnia nabycia udziałów w spółce do dnia wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Sądowego, albo zbycia wszystkich udziałów w spółce, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności przez spółkę zostało zawieszone na podstawie przepisów ustaw z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców. Faktycznie w dniu 18 września 2021 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, której celem było ujednolicenie zasad objęcia ubezpieczeniem wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, partnerskiej i komandytowej, z tym że definicja osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą zawarta w ustawie systemowej nie uległa zmianie. Zmianie uległ natomiast okres podlegania ubezpieczeniom społecznym przez podmioty gospodarcze w zależności od formy prowadzonej działalności. W poprzednim porządku prawnym (tj. przed zmianą w 2021 r.) regulacje ustawy systemowej budziły wiele wątpliwości i sporów, w których trakcie wspólnicy – wbrew stanowisku ZUS- starali się wykazać, że nie podlegają z tego powodu ubezpieczeniom społecznym i nie muszą opłacać składek (zob. R. Sadlik, Jedyny wspólnik podlega ZUS nawet wtedy, gdy spółka nie prowadzi żadnej działalności, Gazeta Prawna, 26 lipca 2020 r.). Z tym że kwestia ta została już wówczas rozstrzygnięta w orzecznictwie sądowym, gdzie konsekwentnie wskazywano na podleganie ubezpieczeniom społecznym przez jedynych wspólników sp. z o.o. i tak np. wyrok NSA z 22 marca 2019 r., II GSK 187/17, LEX nr 2647400, czy wyrok NSA z 11 stycznia 2019 r., II GSK 4767/16, LEX nr 2608385.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy wskazać, iż wszelkie wątpliwości zawarte w pytaniach strony skarżącej przedstawionych w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały wyjaśnione zarówno przez doktrynę, jak i przez judykaturę. Nie istnieją również w tym zakresie żadne rozbieżności w

orzecznictwie, których wyjaśnienie wymagałoby ingerencji Sądu Najwyższego. Zawarta we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacja, w istocie stanowi próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na jego podstawie ustaleń faktycznych. Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia w uzasadnieniu mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącą argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi. Podstawą skargi kasacyjnej z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c. nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie zajmuje się oceną materiału dowodowego, nie ma również kompetencji do kontrolowania prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji według kryteriów opisanych w art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 403/12, LEX nr 1350309).

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. Jednocześnie Sąd Najwyższy w przedmiocie wniosku pełnomocnika z urzędu o przyznanie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych zauważa, że zasady przyznawania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu reguluje m.in. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68 ze zm., dalej zmiennie: rozporządzenie), a zgodnie z § 3 rozporządzenia wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej zawiera oświadczenie, że opłata nie została zapłacona w całości lub w części. Przepis statuuje podstawową zasadę zawartości wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, w myśl której warunkiem koniecznym ich przyznania jest złożenie oświadczenia, że nie zostały one pokryte w całości lub części. Brak stosownego oświadczenia stanowi nieusuwalny brak wniosku, który skutkuje odmową przyznania wnioskowanych kosztów. Oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części,

powinno być przy tym wyraźnie sformułowanie we wniosku radcy prawnego o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy udzielonej stronie postępowania z urzędu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2012 r., V CZ 133/11). Brak takiego oświadczenia wywołuje skutki materialnoprawne, polegające na utracie prawa do wynagrodzenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2011 r., III SPP 27/11). Inaczej mówiąc w uzasadnieniu uchwały z dnia 7 października 2021 r. (III CZP 51/20) Sąd Najwyższy podnosi, że koszty pomocy prawnej z urzędu, w razie wygrania sprawy przez podmiot korzystający z pomocy prawnej z urzędu, ponosi przeciwnik procesowy, a pełnomocnikowi przysługuje prawo ściągnięcia sumy należnej mu tytułem wynagrodzenia i zwrotu wydatków z kosztów zasądzonych na rzecz tej strony od przeciwnika (art. 122 § 1 k.p.c.), natomiast koszty pomocy udzielonej z urzędu, których nie pokrywa przeciwnik strony korzystającej z tej pomocy, ani ona sama, ponosi Skarb Państwa, a jest zobowiązany świadczyć je bezpośrednio pełnomocnikowi na jego wniosek. Świadczenie pomocy prawnej z urzędu jest działaniem dla dobra publicznego, umożliwiającym realizację w postępowaniu cywilnym zasady równości i prawa do sądu. Jednak przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, należy zauważyć, że pełnomocnik skarżącego ustanowiony z urzędu w istocie nie przedstawił wniosku o przyznanie wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i nie zawarł ani w *petitum* skargi, ani w treści jej uzasadnienia oświadczenia, o którym mowa w § 3 rozporządzenia. Wobec tego Sąd Najwyższy oddalił wniosek o przyznanie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych z urzędu, a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w związku z 13 § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia; orzekł o kosztach wnioskodawcy na rzecz organu rentowego na podstawie art. 102 k.p.c.

